

Let op de vijgenboom!

Impressie tweede leeskringavond

“Jeruzalem, dat ik bemin... het ga hun wél, die u beminnen!

Vanavond heb ik dat ‘u’ voor het eerst bewust met een kleine letter gezongen.” Zomaar een reactie van een van de deelnemers aan de leeskring op de psalm waarmee we de tweede avond eindigden: Psalm 122.

Nadat br. W. Zeeders, die vorige avond had gesloten vanuit de kerkenraad, met ons een gedeelte uit Psalm 78 heeft gelezen, waaruit we ook zingen, krijgt dr. Van Campen het woord. Deze keer gaat het over een van de bekendste oudvaders, Wilhelmus á Brakel.

Wilhelmus á Brakel (1635) was de zoon van de zeer bevindelijke predikant Theodorus á Brakel. Hij werd in zijn tijd ‘Vader Brakel’ genoemd. Brakel was lange tijd predikant in Rotterdam en had van huis uit liefde voor Israël mee gekregen. In die tijd was er in Nederland een Brits echtpaar, dat via een brief aan het Britse Parlement hun landgenoten opriep om het Joodse volk te steunen. Zij wilden de Joden op schepen naar Israël brengen, het Beloofde Land.

Brakels visie op de toekomst is niet los te zien van wat er destijds leefde in Engeland en Schotland. Het Puritanisme trad bewust in het spoor van de reformatie met zijn drie sola's: sola fide, sola gratia, sola scriptura. Wel had het Puritanisme eigen accenten, met name wat betreft de eschatologie, de ‘toekomstleer’ die handelde over wederkomst, opstanding, oordeel en het eeuwige leven. Voorbereiden op de dood en daarmee ieders eeuwige toekomst behoorde tot hun vroomheid, maar er was meer en dat betrof het wereldwijd handelen van God, Zijn heilsplan, met daarin een belangrijke rol voor het Joodse volk.

Profetieën

Er waren veel contacten in die tijd met Joden in Amsterdam, die uit Spanje en Portugal waren gevlucht. De gesprekken met hen en onderzoek van de profeten leidden tot een zeer concrete toekomstverwachting. Op basis daarvan lagen de schepen zelfs klaar.

W. Greenhill schreef een lijvig commentaar op de profetieën, waarbij het commentaar bij Ezechiël 37 illustratief is voor het nieuwe zicht daarop. De herleving van de botten werd niet direct uitgelegd als een persoonlijke herleving, wedergeboorte, maar als het geestelijke en nationale herstel van het Joodse volk.

Wat Paulus schrijft in Romeinen 11, waar hij spreekt over het geheimenis, is gebaseerd op Jesaja en Jeremia.

Men ontdekte dat de profetieën een gelaagdheid hebben, dus meerdere vervullingen, evenals dat het geval is in profetische delen van het Nieuwe Testament, de Openbaring.

De rode draad is, dat God nog altijd een plan heeft met Israël: Zijn verbondstrouw kan door hun ontrouw niet teniet gedaan worden.

Grote bezwaren kwamen er tegen het denken, dat voor Israël de kerk gelezen moet worden. Overal betreft Israël het concrete Joodse volk, de Joodse natie, zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. “Gans Israël”, betreft het concrete Joodse volk, de natie, dus gaat het om nationaal herstel. Daarmee wordt volgens Brakel niet bedoeld, dat allen wederom geboren zullen worden, evenmin als dat het geval is met gedoopte heidenen. Ondanks deze beperking was er bij hem wel sprake van een brede verwachting.

Brakel verwachtte eerst een terugkeer naar het land en dan een nationaal geestelijk herstel, zich daarbij baserend op Ezechiël 37. Met grote spanning zag hij uit naar die dag, waarvan de precieze tijd niet wordt genoemd, maar... Opletten op de tekenen van de tijden, waakzaam zijn, hoort bij een levend geloof. Brakel zag intens uit naar de vervulling van de profetieën.

Omdat de satan nog niet gebonden is geweest, verwachtte hij het duizendjarig rijk nog. Een glorietijd voorafgaand aan de jongste dag, waarin ook de schepping zal delen. Of hij een chiliast was? Hierover zijn de meningen verdeeld. Dr. T. Brien en meent van wel, anderen, waaronder drs. C.J. Meeuse, weer niet.

In Rotterdam leefde het chiliasme destijds wel, gelet op de gebeurtenissen rond proponent Everhard van Someren, die door zijn preek een rel veroorzaakte en ter plekke tijdens de kerkdienst werd verweten: “Gij zijt een quaker, gij zijt een lasteraar!” Uiteindelijk werd Van Someren op het stadhuis ontboden en gearresteerd.

Nachtwacht

In de Redelijke Godsdienst behandelt Brakel ook het Bijbelboek Openbaring en de positie van Israël in het derde deel. Er komt een herdruk van dit werk, maar de Nederlandse uitgever laat dat deel achterwege, dus komt er een verminkte herdruk: juist het deel over Israël wordt weg gelaten.... “Stel je voor,” aldus een verontwaardigde dr. Van Campen: “de nachtwacht wordt gerestaureerd, maar men snijdt er eerst een stuk af, want zo is het ook wel voldoende!”

Waarom is men zo bang voor het vrederijk waarover Jesaja spreekt?

Op die vraag reageert Van Campen, dat het oude vervangingsdenken diep in de botten zit, wat volgens hem ook blijkt uit het niet uitgeven van het derde deel. Op basis van Romeinen 11 is er sprake van een grootse geestelijke toekomst waarin de volken zullen delen en wat opzien zal baren.

Gesprek

Er was nog veel meer te vragen, te vertellen en op te merken. We kwamen deze avond dan ook niet zo ver met het denken over (het gedachtegoed van) Wilhelmus á Brakel dan de planning was, maar wellicht komt dat in het nieuwe jaar nog goed.

Ouderling W. Baars hoefde geen psalm uit te zoeken, want ‘met algemene stem’ werd besloten te zingen uit de psalm die bidt ‘om vrede voor Jeruzalem’, om dan te eindigen met: Het ga hun wèl, die u beminnen!

*De volgende Leeskring-avonden staan gepland op **25 januari** en **22 maart 2018**. De novemberavonden waren goed bezocht, soms sloten mensen zich spontaan aan. Wie zich meldt krijgt een persoonlijke uitnodiging per mail en informatie om door te nemen.*
israelwerkgroepdordtcentrum@gmail.com
of tel. 0627308654